



מ"ת 3030/16 - גדי גדעון אוהיון נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בראשון לציון

מ"ת 3030-16 מדינת ישראל נ' אוהיון
בפני כבוד השופטת שירלי דקל נה
המבקש גדי גדעון אוהיון
נגד
המשיבה מדינת ישראל

החלטה

כללי

1. זוהי בקשה להחזרת תפוס לפי סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: "**פקודת סדר הדין הפלילי**").

נשוא הבקשה הוא רכב מסוג מאזדה, מ.ר. 22-535-65, שנתפס על ידי המשטרה ביום 8.7.16 (להלן: "**הרכב**"), וזאת במסגרת הליכי מעצר וחיפוש שבוצעו על ידי המשטרה.

נגד המבקש הוגש כתב אישום בגין חשד לביצוע עבירות של התפרצות למקום מגורים לבצע עבירה, לפי סעיף 406(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), וניסיון גניבה, לפי סעיפים 384 ו-25 לחוק העונשין.

במצורף לכתב האישום, ביקשה המאשימה לחלט את הרכב ששימש את המבקש לביצוע העבירות.

תמצית טענות הצדדים

2. המבקש מסתמך בבקשתו על שני נימוקים עיקריים -

לפי הנימוק הראשון, יש לשחרר את הרכב התפוס מאחר שהבעלות בו היא של אמו של המבקש, הגב' פורטונה אוהיון. לטענת המבקש, הרכב נרכש מכספה הפרטית של אמו, ואף דמי הביטוח והטסט משולמים מידי שנה על ידה. לטענת המבקש, אומנם תעודת הביטוח של הרכב רשומה על שמו, אך שולמה באמצעות כרטיס האשראי של אמו. עוד נטען כי אין לאמו של המבקש רישיון נהיגה, אך הרכב משמש אותה באמצעות ילדיה לצרכים פרטיים שונים, כמו למשל להגיע לבדיקות רפואיות.



לפי הנימוק השני, נטען כי העבירה לא בוצעה באמצעות הרכב, ולכן, הרכב אינו מהווה ראיה במשפט. לטענת המבקש, השימוש היחידי ברכב, במועד הרלוונטי לכתב האישום, נעשה על ידי חברו, מר משה אמואל (להלן: "משה"), אשר המתין לו ברכב בזמן ביצוע העבירות הנטענות.

לשיטת המבקש, מאחר שלא הוגש נגד משה כתב אישום בגין כך, יש להורות על שחרור הרכב ללא כל תנאי. כמו כן, לטענת המבקש, מאחר שלא מיוחסת לו עבירה של קשירת קשר לביצוע בצוותא חדא עם משה, לא ניתן לקשור את הרכב לאירוע הנטען בכתב האישום.

3. עמדת המשיבה הינה לשחרור הרכב בתנאים של איסור דיספוזיציה, איסור שעבוד, קביעת ביטוח לטובת המדינה והפקדת 30% מערך הרכב. לטענת נציג המשיבה, מדברי המבקש עולה כי הוא מתגורר עם אמו ומשתמש באופן בלעדי ברכב, ותעודת ביטוח הרכב לפיה הוא בעל הפוליסה מחזקת מסקנה זו וכי העבירות בוצעו באמצעות הרכב.

דין והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

4. סעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי הינו המקור החוקי לתפיסת הרכב על ידי המשטרה. סעיף זה מעניק לשוטרים סמכות לתפוס חפץ, בהתקיים אחת העילות הקבועות בו -

"רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

סעיף 37 לפקודת סדר הדין הפלילי דן במקרה בו נתפס החפץ מכוח הוראת סעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי, ולאחר מכן הוגש כתב אישום נגד האדם על עבירה שעבר באותו חפץ או לגביו, אך אותו חפץ לא הוגש כראיה במשפט -

"הוגש משפט ולא הוגש החפץ כראיה לבית המשפט, הרי אם היה המשפט נגד אדם על עבירה שעבר באותו חפץ או לגביו, רשאי בית המשפט לצוות כאמור בסעיף 34; לא ניתן צו לפי סעיף 34 או שלא היה משפט נגד אדם על עבירה כאמור, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם שמידיו נלקח".

סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי אליו מפנה סעיף 37 לפקודת סדר הדין הפלילי, מקנה סמכות לבית המשפט מקום בו הוגש כתב אישום נגד אדם על עבירה שעבר תוך היעזרות בחפץ התפוס, לצוות על החזרת החפץ, ולקבוע את התנאים שבהם הוא יוחזר.



מקור הסמכות לתפוס חפצים כדי להבטיח אפשרות חילוטם בסיום המשפט, הינו סעיף 39(א) לפקודת סדר הדין הפלילי, הקובע:

"על אף האמור בכל דין, רשאי בית-המשפט, בנוסף לכל עונש שיטיל, לצוות על חילוט החפץ שנתפס לפי סעיף 32, או שהגיע לידי המשטרה כאמור בסעיף 33, אם האדם שהורשע במעשה העבירה שנעשה בחפץ הוא בעל החפץ; דין צו זה כדין עונש שהוטל על הנאשם".

תפיסת חפץ לשם חילוטו מאחר שהוכתם בכתם של עבירה, חפץ ששימש לביצוע העבירה או כאמצעי לביצועה, צופה פני עתיד ההליך המשפטי. תפיסה זו משקפת את עמדת המחוקק לפיה פגיעה בזכות הקניין לגבי חפץ שהוכתם בעבירה מבטאת עונש ראוי בנסיבות המתאימות.

5. בפסיקה נקבע כי תפיסת חפץ והחזקתו כרוכים בפגיעה בזכות הקניין של בעליו, אך בנסיבות מסוימות יש בתפיסה זו לקדם תכליות חשובות:

"בין השאר מיועדת התפיסה למנוע מבעליו להשתמש בחפץ לשם ביצוע עבירה, לשלול מבעלי החפץ, זמנית או לצמיתות, חפץ שנעברה בו עבירה, להבטיח כי חפץ יוכל לשמש כראיה בהליך משפטי עתידי, לאפשר את חילוטו של החפץ על ידי בית המשפט - בין השאר - כאלמנט מניעתי או עונשי במצבים המצדיקים זאת, ועוד. תפיסת חפצים והחזקתם בידי המשטרה וכן חילוטם על ידי בית המשפט נבחנת לאור תכליתן של הוראות הדין הרלוונטי, הזכויות המהותיות והאינטרסים השונים המשמשים בזירה - כל זאת במסגרת העקרונות הכללים של השיטה. בכל מקרה, יש לערוך איזון ראוי בין ההגנה על הזכות הקניינית של הפרט, לבין האינטרס הציבורי שבמניעת ביצוע עבירות בעזרת חפצים המאפשרים את ביצועם".

בש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464, 470 (2000).

לפי הפסיקה, נטילת רכוש אדם תעשה בהעדר אמצעים חליפיים להבטחת תכלית התפיסה, וכן יש לעשות זאת על פי עקרון המידתיות - ראה לדוגמא בש"פ 7715/97 חג'י נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 14, 17-18 (1998) (להלן: "פס"ד חג'י").

כמו כן, נקבע בפסיקה כי כאשר בית המשפט משקלל את האינטרסים השונים, הוא בוחן, בין היתר, את מידת הנחיצות של הבעלים בחפץ, ושיעור נזקו משלילת החזקה בו. בהקשר זה עשוי להיות הבדל בין תפוס המשמש אדם לעיסוקו ומשלח ידו, לבין תפוס שאינו בשימוש יומיומי - ראה לדוגמא בש"פ 342/06 חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל (2006).

יחד עם זאת, הלכה פסוקה היא כי קיומה של עילה לתפיסת חפץ אינה בהכרח מהווה עילה להמשך ההחזקה בו על ידי



המדינה (רע"פ 1792/99 גאלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(3) 312 (1999)). שכן, בית המשפט העליון קבע כיצד יש לבחון את התקיימותה של עילת החזקת התפוס באמצעות שני מבחנים. תחילה יש לבחון האם המשך החזקת התפוס משרת את התכלית של מקור סמכות התפיסה, בהתאם לסעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי. אם התשובה לכך היא שלילית הרי שיש לשחרר את התפוס לאלתר. אולם, אם התשובה היא חיובית, יש להמשיך ולבחון האם ניתן לשחרר את החפץ באופן שיקיים את התכלית מקור סמכות התפיסה לצד מימוש זכות הקניין של הפרט - וכך נאמר בפס"ד חג'ג' -

"תפיסה בפועל של הרכוש היא האמצעי הדרסטי ביותר להשגת התכלית של האפשרות לחלט בעתיד. היא שוללת מן הבעלים שהועמד לדין, ובטרם נחרץ דינו, את השימוש בכלי הרכב בעצמו או באמצעות אחרים למשך תקופה ארוכה, וזאת כאמצעי ביטחון [...] הפגיעה ברכושו של אדם על-ידי נטילתו ממנו, על-מנת להבטיח אפשרות חילוט בעתיד היא פגיעה ברכושו ובקניינו ולפיכך יש לנקוט אותה רק כאמצעי אחרון ובהיעדר אמצעים חלופיים להבטחת אותה תכלית. כך יש לעשות בהשראת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו וכך יש לעשות על-פי עקרון המידתיות המקובל עלינו (ראה פסק-דינו של כבוד השופט ריבלין, בת"פ (ב"ש) 6/94, ב"ש 60/94 מדינת ישראל נ' אבו גרון ואח' [5], בעמ' 424-423)".

מן הכלל אל הפרט

6. על בית המשפט לקבוע האם במקרה דנן התקיימה אחת מהחלופות שהסמיכו את המשיבה לתפוס את הרכב, והאם ניתן להחזירו למבקש, ואם כן, באלו תנאים.

במקרה דנן, המשטרה הייתה רשאית לתפוס את הרכב, עת שהיה לה יסוד סביר להניח כי הרכב שימש את המבקש לבצע את העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, וכן תפיסתו נדרשה לשם חילוט עתידי בסיום ההליך המשפטי.

השלב בו מונחת הבקשה שבפני אינו מצוי בגדרי סעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי, שכן, המשיב טרם הורשע בדין. מצויים אנו בשלב ביניים, בו המשיבה פעלה על פי סמכותה הקבועה בסעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי, ותפסה את הרכב כחפץ אשר היה לה יסוד סביר להניח כי שימש לביצוע עבירות של התפרצות לדירה וניסיון גניבה. זאת ניתן ללמוד הן מהודעותיהם של המבקש ומשה, לפיהן, עולה כי באותו ערב נשוא כתב האישום השתמש המבקש ברכב, והגיע עם הרכב לעיר ראשון לציון, ומשה חיכה לו ישוב ברכב, על פי חומר החקירה המבקש נמלט מזירת האירוע ברכב, וכן בהתאם למזכר השוטר רס"ב רונן אלעזר מיום 11.7.16, לפיו, במהלך הליך מעצרו של המבקש נתפס הרכב ובו נתפסו גם כובעי מצחייה וזוג כפפות לטקס בצבע שחור.

7. לעניין טענת המבקש בדבר בעלות אמו ברכב, אציין כי אומנם תעודת רישיון הרכב רשומה על שם אמו של המבקש, אך, ניתן להצביע על מספר אינדיקציות לכך שדווקא מי שמחזיק ומשתמש ברכב כבשלו הינו המבקש, כפי שאפרט להלן.



ראשית, מן המפורסמות הוא כי רישום הבעלות במרשם משרד הרישוי אינו קונסטיטוטיווי אלא דקלרטיבי בלבד, ולפיכך, לא ניתן ללמוד ממנו בהכרח על הבעלות האמיתית ברכב.

שנית, מגיש הבקשה שבפני הינו המבקש ולא אמו של המבקש. אם טוענת אמו של המבקש כי הרכב בבעלותה הרי שהיה עליה להגיש את הבקשה להחזרתו כתפוס או היה על המבקש לצרפה כמבקשת לבקשה זו, ולא כך נעשה.

שלישית, המבקש טען כי לאמו אין רישיון נהיגה, ולפיכך היא אינה יכולה לנהוג ברכב, אלא היא נעזרת בילדיה על מנת להשתמש בו לצרכיה האישיים, וכך עולה גם מהודעתה במשטרה מיום 13.7.16.

בעת ביצוע העבירות הנטענות, אמו של המבקש לא הייתה ברכב ואין טענה כי משה ו/או המבקש השתמשו באותה עת ברכב למילוי צרכי אמו של המבקש.

מהודעותיהם של המבקש ומשה במשטרה עולה כי המבקש השתמש ברכב לצרכיו הפרטיים, ולא רק לצורך הסעת אמו.

על פי הראיות, המבקש לכאורה עשה שימוש ברכב במועד האירוע נשוא כתב האישום, כך השיב משה כשנשאל מה עשה עם המבקש באותו ערב נשוא כתב האישום - **"הוא (הכוונה למבקש - ש.ד.נ.) התקשר אליי, אסף אותי מהבית... אמר לי 'בוא איתי, אני הולך לשתות כוס קפה אצל בחורה' ואם אני רוצה לעשות סיבוב"**.

אף כשנשאל משה מי נהג ברכב השיב - **"כמובן שהוא (הכוונה למבקש - ש.ד.נ.), זה אוטו שלו, של אמא שלו"**.

רביעית, האם אישרה בהודעתה כי היא שילמה את כספי ביטוח הרכב וכן עבור הטסט, אך כשנשאלה מי קנה את הרכב השיבה **"הכסף שלי אבל גדעון קנה אותו"**. מכאן נראה כי למרות שמדובר בכספה של האם, המבקש הוא שרכש אותו והוא הנוהג בו.

חמישית, המבקש הוא בעל פוליסת ביטוח הרכב, הגם שדמי הביטוח שולמו באמצעות כרטיס האשראי של אמו.

שישית, מהודעתו של המבקש מיום 9.7.16 עולה כי הרכב היה בשימוש משותף של המשפחה וכי הוא משתמש ברכב לעיתים תכופות. המבקש נשאל של מי הרכב - שלו או של אמו והשיב **"של אמא, של המשפחה"**. כשנשאל כמה פעמים בשבוע הוא משתמש ברכב השיב - **"4-5. לפעמים אחי, לפעמים הבן שלי, למה השאלות הזה. האוטו היה אצלי היום..."**, וכשנשאל מי משלם טסט עבור הרכב השיב **"אני, כל אחד"**, כן, מסר כי הוא משלם עבור הדלק לרכב. תשובותיו אלו של המבקש נסתרו על ידו מאוחר יותר בהודעתו מיום 12.7.16, בה נשאל מי משלם עבור הביטוח, הטסט והחזקת הרכב והשיב כי אמו משלמת הכול.

נוכח האמור, לא הוכחה טענת המבקש כי הרכב נמצא בבעלותה ושליטתה של אמו, ונראה כי רישום הרכב על שמה הוא רישום דקלרטיבי בלבד, והרכב שימש את המבקש בעת ביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום.



הגם שהנאשם כופר בעובדה כי נמלט ממקום האירוע נשוא כתב האישום ברכב, אין בכך כדי ללמד בהכרח כי הרכב לא שימש אותו לביצוע העבירות, ולרוקן את תכלית החזקת הרכב מתוכן.

מעדויותיהם של המתלוננים בתיק עולה כי הבחינו במבקש נכנס לרכב מסוג מאזדה, כשבתוך הרכב אדם נוסף, ונמלט מהמקום. אף גרסאות המבקש ומשה בהודעותיהם תומכות בכך שהשניים החזיקו והשתמשו ברכב במועד הרלוונטי לכתב האישום. ודוק, טענת המבקש כי נגד משה לא הוגש כתב אישום, ולפיכך, לא ניתן לקבוע כי הרכב שימש אותו לביצוע העבירות, אינה משפיעה על מידת חוקיות תפיסת הרכב במסגרת הליכי המעצר והחיפוש בתיק והמשך החזקתו על ידי המשיבה.

בענייננו, ניתן לומר כי תכלית המשך החזקת הרכב בהתאם לעילת התפיסה מתקיימת מאחר שנגד המבקש הוגש כתב אישום בחשד לביצוע העבירות נשוא כתב האישום, כאשר קיים חשד כי הרכב היווה אמצעי לביצוע והחזקתו נדרשת לצורך חילוטו בעתיד.

8. בגדר האיזון, מסמך החוק את בית המשפט להחזיר את הרכוש לבעליו, בין אם הוא מואשם בביצוע עבירה או בין אם מדובר באדם אחר, בתנאים המבטיחים את מימוש החילוט לאחר שיסתיים משפטו של הנאשם.

אכן, החילוט והצבת הדרישה למתן ערבויות פוגעים בזכות הקניין של בעל הרכב, עם זאת, זכות הקניין אינה מוחלטת, ומותר לפגוע בה ב"חוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסכמה מפורשת בו" (סעיף 8 לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו).

לא נטען בפני ואף לא הובאה כל אינדיקציה לפיה הרכב משמש כמקור פרנסה עבור המבקש או אמו.

טענת המבקש כי הוא נדרש להסיע את אמו לצרכיה השונים, לרבות בדיקות וטיפולים רפואיים, וכי אמו היא אישה מבוגרת הסובלת מנכות לצרכיה השונים, מהוות שיקול לטובת החזרת הרכב לשימוש בתנאים הולמים ומידתיים שיבטיחו את תכלית התפיסה.

לפיכך, לאור כלל הנסיבות שנימנו, ובאיזון הראוי בין אינטרס המבקש ואמו לפגיעה פחותה ככל הניתן בקניינם ובנסיבותיהם האישיות שפורטו כאמור לעיל, לבין הרצון ולהבטיח כי הליך החילוט לא יסוכל, אם יוחלט כי יש מקום לקבל את בקשת החילוט בתום ההליך המשפטי, יש לקבוע כי הרכב ישוחרר בתנאים ובערבויות מתאימות.

כאשר תפיסת הרכב נעשית להבטחת חילוטו, יש טעם בקביעת תנאי כספי המקיים מתאם עם ערכו הכלכלי של הרכב. ערכו של הרכב לפי מחירון "לוי - יצחק" שהוצג על ידי המשיבה הינו 39,400 ₪, ועובדה זו לא נסתרה על ידי המבקש בכל ראיה אחרת, ואף צוין בפני במהלך הדיון (והדבר לא נרשם בפרוטוקול) כי שווי הרכב 45,000 ₪, וכך גם מופיע בעדות שמסרה אמו של המבקש.



הסכום לו עתרה המשיבה להפקדה של 30% מערך הרכב על-פי מחיר המחירון, אינו חורג מפסיקות בתי המשפט במקרים דומים, כך גם התנאים הנוספים שהתבקשו: ערבויות, עיקול, איסור דיספוזיציה ושיעבוד הביטוח - ראה בש"פ 6529/10 דודו מגידש נ' מדינת ישראל (2010), וההפניות לפסיקה נוספת בו, וכן עמ"ת (מחוזי-נצ') 26716-06-14 עסאלה נ' תביעות צפת (2014).

לסיים

9. אשר על כן, אני מורה כי המבקש יוכל לקבל את הרכב לחזקתו בכפוף לתנאים והערבויות, כדלקמן:

- א. המבקש יפקיד בקופת ביהמ"ש סך של 11,820 ₪ במזומן או בערבות בנקאית אוטונומית בלתי מוגבלת בזמן.
- ב. המבקש יחתום על התחייבות עצמית בסך של 20,000 ₪ וכן תיחתם ערבות צד ג' בסך של 20,000 ₪.
- ג. יירשם עיקול במשרד הרישוי לטובת המדינה על הרכב כדי שוויו המלא שיכלול איסור על העברת הקניין ו/או החזקה ברכב.
- ד. המבקש ידאג לבטח את הרכב בביטוח מקיף וימציא אישור על רישום העיקול ועותק פוליסת ביטוח בתוקף שהמשיבה הינה המוטב על פיה.
- ה. נאסר על המבקש ו/או מי מטעמו לבצע כל דיספוזיציה ברכב, לרבות העברת הבעלות או החזקה בו או לשעבדו לכל מטרה שהיא.

לאחר מילוי כל התנאים והפקדת כל הערבויות האמורות, המשיבה תפעל להשבת הרכב למבקש.

המזכירות תשלח עותק ההחלטה לב"כ הצדדים בדואר רשום.

ניתנה היום, י"ד אב תשע"ו, 18 אוגוסט 2016, בהעדר הצדדים.